

Isto tako v drugem razdelku imenuje muzik. skladatelje, slikarje, kiparje; v tretjem: na slovstvenem polju delajoča društva, — v četrtem današnje časopise, — v petem pa slovansko pisavo, počeni od glagolice do današnje gajice. — Da tudi to „delce“, kakor pisatelj sam imenuje to knjižico, ki pa je delo mnogega truda, ni brez pogrškov, to on sam odkritosrčno pripoznava, zato ga imenuje „pripomoček“ popolni zgodovini slovenskega slovstva. „Pripomoček“ pa je resnično tak, da zasluži hvalo in zahvalo našo.

* 1. del lepe podučne in zabavne knjige, ki jo je pod naslovom „Izgledi bogoljubnih otrok iz vseh časov keršanstva“ letos na svitlo dal gosp. Anton Kržic, kat-het nanskih ljudskih šol v Ljubljani, in ki je bila uže v našem listu mladini priporočana, je, kakor radostni slišimo, našel mnogo kupca. Ki si je še niso omislili, da bi jo svoji berila željni mladini v roke dali, dobijo jo še pri gosp. pisatelju po 40 kr. trdo vezano, mehko vezano pa po 30 kr. Ker se smejo zopet premije deliti učencem ljudskih šol, bila bita knjižica za tako darilo prav primerna.

Politične stvari.

Avstrijska ustavaška stranka in pa Magjari.

Ustavaške stranke glavni časnik „N. Fr. Presse“ na Dunaji uže kliče svoje vernike na boj zoper grofa Taaffe-a.

„Po Lasserjevem ministerstvu, Auerspergovo imenovanem — pravi oni list — ima narodom avstrijskim priti ministerstvo Hohenwartovo, ki se pa bode imenovalo Taaffe-ovo“. Se ve, da je tem besedam koj tudi strah s politično reakcijo za petami; stari vranec mora zopet osedlan biti. Neki „zaupen“ mož ustavaške stranke iz Prage pripoveduje celo grozno „storijo“, kako sta si roke podala Klam-Martinic in Karlos Auersperg, grof Egbert Belkredi in pa grof Wittman, da bi zadavili ustavo. Kaj vendar vse tem ljudem po možganih rogovili! Kaj li naj se zgodi v Avstriji zdaj, ko je ustavaška stranka po svoji notranji gnjilobi in popolnem razpadu izgubila vso zmožnost do vladarstva? Bo li glasoviti Herbst zopet vzlet v roke vlado, da bi po znanem programu „stoindvanajsterih“ (katerih pa ni nikjer več) osrečeval narode avstrijske?

Še drznejše, ko stara basen o „reakciji“, je pa še drugo, kar trdi oni list, namreč neka skrivna zarota proti Magjarom. To so prav tiste prazne čenče, kakor jih je trosila „Pressa“ o ministerstvu Hohenwartovem leta 1871. Zopet se trobi svetu: „Pozor, pozor, Magjari, vam gre za glavo!“ Na koncu tega krika — ko se naznanja ministerstvo Hohenwart-Taaffe-ovo, prerokuje ta list še to le: „Za Avstrijo se napravljajo velike homatije. Al boj, ki ima biti, bojevali smo uže večkrat in ga bomo še enkrat pa skozi in skozi“.

Lesjak se toraj še ni spametoval! Kakor l. 1871., tako zopet zdaj ustavaki sebi na pomoč kličejo Magjare — to je, tiste Magjare, katere so zadnji čas psovali s priimkom „požeruhov“ avstrijskih davkov. „Pritecite, pritecite, Magjari — jim zdaj kričé — in pomagajte nam vreči tega Hohenwarta in Taaffe-a, plačo za to ljubav dobite z nakaznico na novo pogodbo, ki jo z Vami sklenemo čez 6 let.

Kako lepó so pred ponovljeno pogodbo z Magjari mnogi ustavaki obetali svojim ljudem, da se bodo ustavljali vsacemu povišanju davkov, — ko pa se je pogodba vršila, so se vsi potuhnili in naredila se je pogodba, ki Avstrijo stane najmanj 6½ milijona več

vsako leto! Ali je bila to prostovoljna pogodba, je li prišla res sama po sebi? — Ne, ne, — ustavaška stranka je morala z njo plačati to, kar sta Herbst in Giskra tadANJI ogerski vladi obljubila zato, da se je uprla Hohenwartovemu ministerstvu.

Zdaj se ima ta „storija“ znova pričeti. Zopet kličejo Magjare na pomoč, da bi zabranili spravo avstrijskih narodov. „Rešite nam gospodstvo — upijejo ustavaki Magjarom doli v Budapešt — in mi vam bomo to zopet dobro plačali!“ In zakaj ne bi Magjari storili tega? Saj pri tem nimajo ničesa zgubiti. Uže nam doni na uho magjarskega lista „Pester Lloyd“ gromenje zoper reakcijo; uže vidimo ministra Tiszo na poti proti Dunaju, da bi na najvišem mestu, pa tudi pri grofu Andrassyu napenjal se zoper reakcionarno politiko v Avstriji. Bomo li zopet doživeli to, kar smo doživeli leta 1871.? Bo li zopet pristranska zlobnost zmogla zdravo pamet, bodo li dežele avstrijskega cesarstva zopet krvavele, da se ustreže željam političnih sleparjev po gospodstvu? Mi tega ne verjamemo, kajti stranke so se zdaj presuknile. Vendar pa bo dobro nam Avstrijcem biti na straži in povedati Magjarom, da jim nima prav nič mar biti za to, kar se pri nas domá in med nami godi. Saj imajo svojo po vladarji potrjeno ustavo, katere jim s silo nihče ne jemlje in je celó vzeti ne more. Avstrija se ni nikdar mešala vmes, kedar so imeli Magjari prepir s Hrvati in Erdeljci. Tedaj hočemo tudi mi, da se Magjari ne vtikajo v naše zadeve.

Če bi pa nekateri avstrijski politični rovarji z Ogersko vendar hoteli nagajati, kakor leta 1871., — če bi magjarski samogoltniki zdaj, ko se ima narediti mir med avstrijskimi narodi, to priliko hoteli zopet porabiti v to, da bi za-se kaj vjeli in tako zabranili sporazumljenje, potem bi se utegnulo zgoditi to, česar tukajšnji nasprotniki sporazumljenja zdaj konservativno stranko v Avstriji nalašč natolcujejo. Ogerska ima svojo samostojnost. Avstrija hoče tudi svojo obdržati, ali natančneje rečeno: Avstrija hoče svojo neodvisnost, katere zavoljo neednosti avstrijskih narodov med sabo zdaj nima, od Ogerske zopet nazaj dobiti. Ako gre to, z lepo — tako, da nam Ogerska pusti samim gospodariti, tem bolje, — ako pa ne, in se bodo Magjari zopet vtikali v naše notranje zadeve, utegne tudi avstrijski potrpežljivosti struna počiti. Narodi avstrijski, če tudi vodje ustavakov še ne, so se uže naveličali kupovati svoj politični obstanek od magjarske sebičnosti. Ako Ogerska ne mara odnehati, se jej bo orožje iz rok izbilo. Kako? — po tem se ne bo dolgo prašalo.

Mnogovrstne novice.

* *Rodovino Napoleoncev* je — kar naši bralci uže vedó — 1. dne junija zadela velika žalost s tem, da divji Culujci so grozovito ubili 23 let starega princa Napoleona, sina cesarja Napoleona III. Novi „Pressi“ se je iz Londona 21. dne u. m. o tej dogodbi telegrafovalo: Kapitan Carey, priča smrti princa Napoleona, pripoveduje naslednje: Zjutra dne 1. junija smo jézdili jaz, Napoleon in 6 konjikov iz glavnega tabora Chelmsfordovega kakih osem milj naprej, da ustanovimo in obrisamo položaj bodočemu vojaškemu taboru. Prišedši v 3 urah na določeno mesto, razsedli smo konje blizu Edutu-Kraala, kjer, kakor se je videlo, ni bilo žive duše. Ko je četa tam ostala blizo eno uro, in ker ni zapazila nikakega sovražnika, ukaže Napoleon, da zopet zasedemo konje. Zdajci vzklikne Carey, da vidi v gosti travi „culiška lica“. Princ odgovori:

„Tudi jaz jih vidim!“ na to ustrelé v travi poskriti Culejci nekoliko potov s puškami in krenejo proti nam s pušicami. Mi brž poskočimo na konje in jašemo proti neki soteski, 200 jardov oddaljeni. Tje dospè Carey s pet konjiki, a princa Napoleona in dveh konjиков ni bilo. Napoleonov konj je pridirjal samec k četi, ki je potem jezdila nazaj. Srečala je generala Wooda in njega izpremstvo kasno popoldné. Po daljnogledu zapazijo, da se do 30 Culujev pomiče preko nekemu holmu, 7 milj oddaljenemu. Gnali so pred seboj tri konje. V jutro dné 2. junija odjaše glavni maršal s 6 oddelki konjиков na mesto napada. Ob 9. uri najdejo Napoleonovo truplo golo blizo soteske. Culujci so mu pustili samo verižico in medalijon z lasmi in podobno matere Božje, ki jo je nosil na vratu. Ne daleč od trupla je ležala ena ostroga in ena nogovica. Princ je imel na truplu 18 ran od pušic; nekatere so bile udarile v hrbet in so prišle do prs, tako, da je bilo truplo popolnem prestreljeno. Jedna pušica je prodrla levo okó. Vsa znamenja kažejo, da je princ hotel zajezditi konja, ko počí sedlo ter ga preplašeni konj vrže na tla. Na to je poskušal bežati do bližnje soteske, kjer so ga umorili. Dva mladeniča izpremstva sta ležala mrtva tik njega. Princ se je uže prej večkrat pokazal hrabrega in je sodeloval pri rekognosciranji, ne srečavši neprijatelja. General je hotel princa odvrgniti od jahanja, al ta je smejoč se odgovoril svarilu in je odločno zahteval, da gre s kapitanom Careyem, s katerim sodeloval je uže pri mnogih ekspedicijah, da se mu ni zgodilo ničesar. Princ je bil vojakom zeló priljubljen. Ves tabor tuguje in očita generalu, da ni odločno princu zabranil, iti s Careyem. Mesto napada leži na reki Ityotyozí. Tamošnji divji Culujci pripadajo menda plemenu Sirayo.

Naši dopisi.

V Gorici 6. jul. — „Post tot discrimina rerum“... lejte me spet tú! — Huda ura, vihar, toča to je preveč za plašnega človeka, kakor sem jez; za tega voljo sem bil celi pretekli mesec skrčil rogé, stisnil se pod streho v kot in čakal lepega vremena. In, ko se je bilo nebó razvedrilo, čakal sem še nekaj dni in potem šel ogledavat polje. Našel sem drevesa polomljena, veje po tleh, listja vse polno skošenega Hudourniki so nanесли cele kupe kamenja; po mestih so mlake nastale itd. Nikdar pa ne mislite, da je to tisti vihar, ki je tulil v petek po noči in po katerem je prišel zaželeni dež in hlad po nenavadno hudi vročini prejšnjih 10—14 dni; vihar, kateremu sem se jez umaknil, je naš duševni, volitveni vihar preteklega junija. — Ve „Novice“ ste se taktno vedle ves ta čas; raje ste molčale in domačim prepustile „domači prepír“, kakor da bile bi še olja ulivale v hudi ogenj. — Danes ima tukajšnji dr. Valussi-ev organ, „L' Eco“, članek „la frase“, v katerem g. V. dokazuje, kako moč ima časnikarska fraza ali agitacijski povdarek pri tistih, ki jemljejo pamet na posodo, kedar hočejo misliti. Kedar tedaj kak tak prežvekovavec puhlih fraz kaj piše, je neumnost že gotova. Mikavna pa bi morala biti vsakako preiskava, kje je v tacih spisih ali dopisih meja med nevednostjo in tendencioznostjo. Toda — punktum! Et meminisse juvat. — Zdaj naj se lotim spet navadne kronike. Žal mi je, da je za mesec junij moja kronika piškava. — „Soča“ tedaj ne izhaja več, in „Slogo“ je menda tudi volitveni vihar razrušil. Bomo videli, kak feniks vstane iz njenega pepela. — Grof Coronini-a so slovenski trgi 2. dne t. m. volili enoglasno in so se povsod vsi volilci volitve udeležili; Lah pa ne tako. V Gorici, v Karminu, v Gradišči itd. se je

primeroma le malo volilcev udeležilo. Je li to pomanjkanje zavednosti? Ali je kaj drugega vmes? Znabiti, ako smemo soditi po našem „Isonzo“-u. Pri grof Coronini-evem očetu v Št. Petru se je napravil namreč odbor za velikoposestveno volitev in postavil za kandidata deželnega glavarja dr. Pajer-ja. Ta pa je „Isonzo“-vcem trn v peti, in, ker ne morejo tolči konja, tolčejo sedlo: ne le da Pajer-ja črnijo in ga pri Slovencih in „klerikalcih“ denuncujejo, temveč so se indirektno nad očetom grofom Coronini-em maščevali s tem, da so svojim privržencem odsvetovali glasovati za sinú. „Isonzov“ kandidat je prejšnji poslanec Vicentini. Ginljivo je brati zdaj v „Is.“ „i nostri sloveni“ (zakaj ne naravnost „nostri fratelli“?). Tako se nam namreč prilizujejo, da bi naši véliki posestniki glasovali za Vicentini-a.

Doljni Zemon na Notranjskem 6. julija. — Vsled mokre spomladi je delo pri nas jako zaostalo in zaradi tega ni lahko delavcev dobiti; dnina je tako visoka, da kdor sam ne dela, mu ne bo nič ostalo, marveč še gotovo zgubo bo imel. Sená bo pri nas nenavadno obilo, ker tolike trave nihče ne pomni, a senó bo slabo, ker je debelo, pa tudi cenó bo; zdaj ga nekateri prodajajo (konjsko) po 40 kr. stari cent. Kosci pa dobivajo po 50 do 60 kr. zraven hrane! — Sadja ne bo nobenega prav nič; ako ga je kaj ostalo, so hudobni rilčkarji vsega odjedli; v enem samem jabelku sem naštel nad 50 luknjic. Sploh je letos vseh mrčesov obilo, samo ptic malo, pa še te hudobni pastirji zatirajo. Te dni jo je pa tú eden skupil. Ko namreč vgléda gnjezdo v grmu, po grmu pa ptico se jaditi, seže v gnjezdo, v gnjezdu je pa bila kača in ga pikne v prst. Ker si je hitro rano izrezal in drgnil s kamnom v vodi, mu je bilo le nekoliko dni zatečeno. — Za nekim hudim kašljem je mnogo otrók tudi pri nas pomrlo. Skrljev.

Iz Mirne peči na Dolenjskem 5. julija. (*Sviloreja na Dolenjskem.*) Letos so naši svilorejci v novomeški okolici še precej srečno dovršili svoj posel s sviloprejkami. Tako sta pridelala učitelja gosp. Florijan Kaliger v Mirnipeči, in pa gosp. Ferd. Kaliger na Toplicah 1½ centa lepih in zdravih kokonov, ki so tudi za seme dobri, ker so črviči bili skozi in skozi zdravi. Ravno tako dobro so sponesle se sviloprejke pri gosp. Mahu na Slatniku; on ima murbovce in hrastovce v ogromni množini. Pa tudi še več drugih posestnikov je tukaj, ki se pečajo s svilorejo. Pridelali so letos veliko zdravih kokonov, in bi jih radi prodali, a kupca ni. Naši svilorejci bodo morali svoje zdrave, za seme dobre kokone pomoriti, ako kupca za nje kmalu ne dobijo. Toraj, drage „Novice“, nasvetujte našim dolenjskim svilorejcem kupca za kokone, da svojo robo vsaj za primerno ceno prodajo in tako dobijo večji pogum, več veselja in ljubezni do koristne sviloreje. *)

Iz Boveca na Goriškem 6. jul. (*Narodna naša čitalnica*) napravi 13. dne t. m. v gostilnici „pri pošti“ veliko in zanimivo „besedo“ s plesom. Na to veselico uljudno vabi odbor.

Iz Ljubljane. — O volitvah za državni zbor ostaja nam še poročati o volitvi vélikih posestnikov, ki volijo 2 poslanca. Obe stranki: konservativna, kateri voditelj je bil grof Hohenwart sam, in ustavaška, katero vodi bar. Oton Apfaltrern — imeli ste prejšnji dan (2. julija) vsaka svoj shod za določbo svojih kandidatov. Naših s pooblastnicami vred prišlo je le 34 (nekateri so izostali, da ne vemo, zakaj?) nasprotnikov pa je bilo s pooblastnicami vred 60. — V shodu ustavakov, ko je baron Apfaltrern (dosmrtni ud zbornice gospôske drž. zbora) pozval pričujoče, naj

*) Glejte 1. stran današnjega lista.